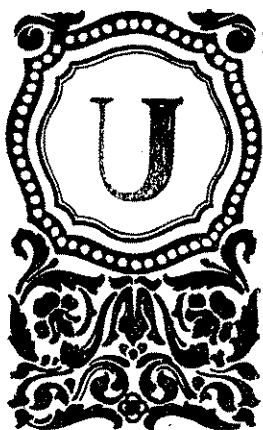

FRANCESCH BARTRINA D'AIXEMÚS

Un altre, dels nostres temps, que'ns deixal Ses primeres expansions literaries daten de l'època de la restauració dels Jochs Florals. Des de Reus, ahont havia nascut en 1846 y hont residia, en el si d'una familia acomodada y amorosa, responia tot sovint al desvetllament de les lletres catalanes publicant en quadernets sos juvenils esplays. Ja en ells s'insinuava poeta fàcil, inspirat y tendre.

Algún temps després, son germà Quimet, nascut l'any 1850, sorprenia a tothom ab la vivesa de sa imaginació potentia y ab les audacies y originalitats de son pensament inquiet. El primer admirador d'En Bartrina petit fou son germà gran. Essent tan radicalment oposades llurs mentalitats, llurs cors eran bessóns, com eran també comuns els llibres de llur copiosa biblioteca, nodrida mercès als goigs d'uns pares boníssims que no escatimaven may les despeses ab tal d'afavorir les inclinacions literaries d'uns fills tant ben disposats.

Emperò, a mida que anava estenent en Quimet ses genials volades, En Francesch reprimia aquells afanyes de produhir que tant havian caracterisat sos primers temps de poeta. Des d'aleshores l'única y forta

poesia que senti ja no calia expressarla en mots: era la poesia muda y fundament arrelada de l'admiració y l'afecte entranyable a son germà, premiada ab la fruició íntima que li procurava quiscun dels brillants triomfs qu'aquell anava obtenint ab sos admirables esplets intelctuals.

Mentres en Quimet estigué, com se diu vulgarment, en candeler, no volgué En Francesch qu'en l'altar de sa familia brillés altre llum que la del seu germà. Ni una sola ratlla rimada traçà la seva ploma, condemnada durant molts anys a la prosa dels afers comercials, a que per altra part l'obligaren sobtats contratemps de fortuna sofrerts per sa familia. Aquell eclipse voluntari, aquella renuncia absoluta a la notorietat literaria, aquell dejuni de les fruicions inherents al conreu de la poesia, representen tot un poema viscut d'abnegació y d'amor fratern.

Mort prematurament l'autor del ALGO, la viva admiració de son germà Francesch se transformà en sagrada veneració. Al recort del gloriós difunt, ell y sa germana Magdalena, abdós solters, consagraren la flor de llur vida apacible. Ni una sola volta'ls he visitat, sense que estigués present entre nosaltres el difunt, evocat per tota lley de tendres y afectuoses recordances.

Des que quedà reassegurada la posició de la familia, en Francesch pogué assaborir novament el consol del conreu de la poesia. Un conreu íntim y purament espi-

ritual, net de tota pretensió a la notorietat, a la ostentació y al estrèpit, y no per això menys mereixedor del agraiment de les lletres catalanes. Lo que valia En Francesch Bartrina d'Aixemús com a poeta dotat d'una emoció maravellosament penetrant, ho escatí En Joan Sardà en un article que l'any 1889 publicà a *La Vanguardia* y que figura en la colecció de ses obres escullides (1). Y ell, el creador de tantes joyes primoroses escampades çà y enllà, el traductor esmerat del poema NERTO d'En Frederich Mistral, distingit per l'amistat y pels elogis del gran mestre de Maiano, ell, recatat y bo, tenint per tothom que escriu admiracions y delicadeses, se resignava a un viure esborrat, quiet y modest, com si

cap atractiu ni cap seducció li despertessin els aplaudiments y el renóm.

Mes, en veritat y bona justícia, moltes de les obres que ha produït, moltes d'aquelles composicions seves, curtes y concises, però sadollades de sentiment poètic y admirables de visió, hauràn d'ocupar un lloch escullit en tota antologia de les lletres catalanes. Jo, fins crech qu'ab la facilitat de son llenguatge selectament català, d'una clàssica senzillesa y d'una expressió molt rellevant y lliure d'arcaïsmes y barbarismes, les poesies d'En Francesch Bartrina d'Aixemús estàn cridades a consolarnos dels torturadors excessos de certs *snobs* dels temps presents que s'afanyen per dissimular sa deplorable impotència d'inspiració.

J. ROCA Y ROCA

De Il·lustració Catalana, 4 febrer 1917.

(1) *Crítica menuda*. - Volum II, pág. 86.

La glorificació qu'avuy dedica aquesta REVISTA a la memoria d'En Francisco Bartrina, es un acte noble, justíssim y per demés degut; car, si per apocament de caràcter y potser també pel contrast ab les de son brillant germà Joaquim, ses obres, sempre senzilles y sols inspirades «en la bellesa pura y ingènua», com tant bé ha dit un de sos biògrafs anònims, passà per entre la multitud tant silentment que sols els lletrats de més fina percepció gustaven d'elles y les exalçaven con flors d'esquisit perfum,—no deix d'ésser aqueix poeta una eminència, indiscutible en sa especialitat, de les lletres catalanes y de les múltiples grans figures de Reus que, ab major orgull, devem recordar tots els ayments de Catalunya.

Perxò jo, que tinch a gloria haver admirat, aplaudit, encoratjat y estimat íntimament en vida al poeta y al home que 'l completava en excelsitud de judici y delicadeses de sentiment y tracte, m'associó avuy amb tot entusiasme al benemèrit acte d'aquesta REVISTA, bé que planyentme de no poder — per excassitud de lleure y excés de xacres de vellesa—millor correspondre a la invitació dels iniciadors, que tant m'honora, y al alt preu que per mi té aquesta REVISTA y la consideració que 'm mereix el CENTRE DE LECTURA, que ab tan bon seny y patriotisme la sustenta.

NARCÍS OLLER